נכבה
שאלות ותשובות

النكبة
أسئلة وأجوبة

התקשורת ומערכת החינוך בישראל רוויות מיתוסים ודיסאינפורמציה אודות אירועי 1948 והנכבה הפלסטינית. יהודים רבים מתייחסים לכל אזכור של הנכבה כקריאה להשמדת המדינה ותושביה היהודים, ובכך נופלים קורבן לשקרים וחצאי אמיתות שמקורם בבורות, התכחשות לזכויות אדם ובאינטרסים של קבוצות שונות הנטועות עמוק בממסד ומקדמות גרסאות שונות של היסטוריה מכובסת, מעוותת ואטומה לכל ביקורת. אנחנו, פלסטינים ויהודים, מרגישים שייכים לארץ הזו: לאנשיה שכאן ושאינם כאן, לשפה ולתרבות, לבתים ולעצי הזית, להיסטוריה הקרובה והרחוקה, וכן - גם לנכבה. הנכבה, אסונו של העם הפלסטיני, היא חלק בלתי נפרד מהסיפור שלנו ושל משפחותינו ועמנו. לכבוד ה-15 במאי, יום ציון הנכבה הפלסטינית, ובתקווה לעתיד משותף וטוב יותר של פלסטינים ויהודים בארץ הזו, כתבנו כמה שאלות ותשובות המבוססות על המחקר ההיסטורי המקובל ועל מחשבה פוליטית משותפת לגבי אפשרות לתיקון.

وسائل الإعلام ونظام التعليم في إسرائيل مشبعة بالخرافات والمعلومات الخاطئة عن أحداث عام 1948 والنكبة الفلسطينية. العديد من اليهود يعتبرون كل ذكر للنكبة بمثابة دعوة لتدمير الدولة والقضاء على سكانها اليهود، وبالتالي يقعون فريسة لأكاذيب وأنصاف الحقائق النابعة من الجهل، إنكار حقوق الإنسان ومصالح المجموعات المختلفة المغروسة عميقًا في قلب النظام لأجل إنشاء وتعزيز إصدارات مختلفة لتاريخ مغلوط، مشوهة، خالية من النقد وغير شفافة. نحن، فلسطينيون ويهود، نشعر بالانتماء إلى هذه الأرض: الناس الذين هنا والذين ليسوا كذلك، للغة وللثقافة، للبيوت وأشجار الزيتون، للتاريخ القريب والبعيد، وكذلك – للنكبة. النكبة، نكبة الشعب الفلسطيني هي جزء لا يتجزأ من قصتنا وأهلنا وشعبنا. بمناسبة ال15 من أيار، يوم النكبة الفلسطينية، والأمل لمستقبل مشترك وأفضل للفلسطينيين واليهود في هذا البلد، كتبنا بعض الأسئلة والأجوبة اللتي اعتمدت على البحوث التاريخية المتعارف عليها وعلى الفكر السياسي المشترك حول إمكانية الإصلاح.

מה היא הנכבה? מה הוא יום הנכבה?

משמעות המילה נכבה בערבית היא אסון גדול. לצד זוועות המלחמה ומקרי הטבח והביזה, הנכבה היא הרס של מעל ל-500 יישובים והפיכתם של למעלה מ-750,000 מתושבי הארץ לפליטים. יום הנכבה חל ביום העצמאות של מדינת ישראל מסיבה היסטורית. בתקופת הממשל הצבאי על האוכלוסייה הערבית בישראל (שהוטל בזמן המלחמה והמשיך עד אמצע שנות ה-60') היה זה היום היחיד בשנה שבו ערבים היו רשאים לנוע בארץ ללא אישור מיוחד מהמושל הצבאי. העקורים הפנימיים – פליטים שנותרו בתוך גבולות המדינה – ניצלו עובדה זו לביקורים משפחתיים בכפרים שנחרבו ואליהם לא הורשו לשוב. כך התמסד יום העצמאות הישראלי כיום הנכבה, בנוסף לרובד הסמלי הכורך את הנכבה הפלסטינית עם הקמת מדינת ישראל. מאז סיום הממשל הצבאי וציון יום הנכבה גם על ידי הפלסטינים בתפוצות, התקבע התאריך הלועזי המקובל של 15 במאי כיום הנכבה הרשמי.

ما هي النكبة ؟ ما هو يوم النكبة؟

"نكبة" هي كلمة في اللغة العربية وتعني كارثة كبرى. جنبا إلى جنب مع أهوال الحرب والمجازر والنهب، النكبة هي تدمير أكثر من 500 قرية وتحويل أكثر من 750000 من سكان البلاد إلى لاجئين. يوم النكبة يصادف يوم استقلال إسرائيل لسبب تاريخي. خلال فترة الحكم العسكري على السكان العرب في إسرائيل (الذي فرض خلال الحرب واستمر حتى منتصف الستينات)، كان يوم الاستقلال هو اليوم الوحيد من السنة الذي سمح فيه للعرب بالتحرك في جميع أنحاء البلاد من دون إذن خاص من الحاكم العسكري. المشردين داخليا – اللاجئين الذين بقوا داخل حدود البلاد – استغلوا هذه الفرصة للقيام بزيارات عائلية للقرى التي دمرت ولا يسمح لهم بالعودة إليها. لذلك نشأ يوم الاستقلال الإسرائيلي كيوم النكبة، بالإضافة إلى البعد الرمزي الذي يوقف النكبة الفلسطينية جنبًا إلى جنب مع إنشاء دولة إسرائيل. منذ نهاية الحكم العسكري وإحياء يوم النكبة من قبل الفلسطينيين في الشتات أيضًا، ترسخ التاريخ الميلادي في الخامس عشر من أيار كيوم النكبة الرسمي.

למה עזבו הפלסטינים? זה לא היה הוועד הערבי העליון שאמר להם לעזוב?

לכל יישוב יש את הסיפור שלו, וכל ניסיון לקבץ את כל הסיפורים תחת הסבר היסטורי אחיד יחטא למציאות. עזיבה בעקבות הוראות של מנהיגים צבאיים ופוליטיים, אם הוועד הערבי העליון או מנהיגים מקומיים, הייתה הסיפור באחוז קטן מאד של היישובים הפלסטינים ונופחה לכדי מיתוס בתעמולה הציונית. ברוב הגדול של המקרים, עזבו הפלסטינים כתוצאה ישירה של התקפות הכוחות החמושים של היישוב היהודי: לפעמים העזיבה הייתה כהגנה עצמית מפני האלימות, ולעיתים היא הייתה מתוך פקודות גירוש. עיון בתכנית ד' של 'ההגנה' מעיד על הוראות לרוקן ולהרוס את הכפרים הפלסטיניים בחלקים נרחבים של הארץ. בפקודות המבצע של חלק מהחטיבות נכתב לגבי הכפרים שיש "לתפוס, לבער או להשמיד, לפי שיקול דעתך" וכך פונו יישובים במישור החוף, אזור ירושלים והגליל. ההפרדה בין אוכלוסייה לוחמת ללא-לוחמת טושטשה, דבר שהוביל למקרים של טבח של נשים וילדים, כמו בדיר יאסין או בלוד, שבה ניתנה הפקודה 'לפתוח באש על כל הנראה ברחוב'.

لماذا غادر الفلسطينيون؟ ألم تكن اللجنة العربية العليا هي من طالبهم بالرحيل؟

كل بلد لديه قصة خاصة به، وأية محاولة لتجميع جميع القصص تحت تفسير تاريخي موحد لسوف يخطئ الواقع. المغادرة بسبب اتباع التعليمات من القادة العسكريين والسياسيين، إن كانت اللجنة العربية العليا أو القادة المحليين، كانت القصة بنسبة صغيرة جدا من المدن الفلسطينية، وتم تبنيها وتضخيمها لحد أسطوري من قبل الدعاية الصهيونية. في الغالبية العظمى من الحالات، ترك الفلسطينيين أراضيهم كنتيجة مباشرة لهجمات القوات المسلحة اليهودية: كان الرحيل أحيانا بهدف الدفاع عن النفس ضد العنف، وأحيانا كانت هناك أوامر للترحيل. معاينة الخطة "د" لمجموعة الهاغاناه تؤكد إعطاء أوامر لتدمير القرى الفلسطينية في أجزاء كثيرة من البلاد. في أوامر الحملة كتب بخصوص القرى الفلسطينية أنه يجب "القبض، القضاء عليهم أو التدمير، كل شيء في تقديركم" وبذلك تم إخلاء القرى الواقعة على السهل الساحلي، في القدس وفي الجليل. فصل السكان عن من شارك في القتال، تم تشويشه، مما أدى إلى ارتكاب مجازر في حق النساء والأطفال، مثل دير ياسين أو اللد، والتي أعطيت

בסדר, אז אולי קרו דברים במלחמה שלא היו צריכים לקרות כמו מקרי גירוש או טבח. אבל אתם יודעים, במלחמה כמו במלחמה...

זה נכון, במלחמה קורים דברים מזעזעים ולכן טבעי שאוכלוסייה לא-לוחמת תבקש להימלט באופן זמני מהיישובים שנמצאים תחת התקפה למקום בטוח יותר. במהלך המלחמה, תושבים פלסטינים עברו ממקום למקום וחלקם אף יצאו מהארץ. עם תום הקרבות ב-49', ובהתאם לחוק הבינלאומי, ביקשו התושבים הפלסטינים הנמלטים לחזור לבתיהם וכפריהם, ורובם לא יכלו לעשות זאת בשל מדיניות מכוונת של המדינה החדשה. לא פחות מארועי המלחמה, מניעת השיבה של הפליטים לבתיהם לאחריה היא הנכבה. הגבולות נסגרו כדי למנוע את חזרת הפליטים, הממשל הצבאי ורשויות המדינה נקטו פעולות ענישה והפחדה, רכוש הוחרם באמצעות סדרת חוקים שנוצרו בדיוק לצורך זה, והממסד יישב בכפרים נטושים רבים תושבים יהודים חדשים. חוקים שונים, מדיניות של ייעוד קרקע, משטר צבאי והקצאת קרקעות לקרן הקיימת לישראל, שנטעה עליהם הרבה מהיערות הגדולים בארץ, היוו כלים שבאמצעותם מנעה המדינה מהפלסטינים לחזור. הדבר

الأوامر بإطلاق النار على أي شي في الشارع.

حسنا، ربما حدثت أشياء في الحرب والتي لا ينبغي أن تحدث كما الترحيل القسري أو المجازر. لكن كما تعلمون، في الحرب كما في الحرب ...

هذا صحيح، أشياء صادمة تحدث في الحرب، وبالتالي من الطبيعي أن يفر السكان غير المقاتلين مؤقتا، هربا من قرى او مدن تتعرض للهجوم، إلى أماكن أكثر أمنا. خلال الحرب، انتقل السكان الفلسطينيون من مكان إلى مكان، وحتى أن بعضهم غادر البلاد. عندما انتهت الحرب في 49، ووفقا للقانون الدولي، طلب الفلسطينيون الهاربون من أهوال الحرب العودة إلى منازلهم وقراهم، ولكن معظمهم لم يستطع أن يفعل ذلك بسبب سياسة متعمدة من قبل الدولة الجديدة. ليس أقل من أحداث الحرب، منع عودة اللاجئين إلى ديارهم بعد الحرب هي النكبة. أغلقت الحدود لمنع عودة اللاجئين، الحكومة العسكرية وسلطات الدولة اتخذت إجراءات ترهيب عقابية، صودرت الممتلكات عن طريق سلسلة من القوانين التي تم سنها لهذا الغرض فقط، وقامت الدولة بملأ العديد من القرى المهجورة بسكان يهود جدد. قوانين مختلفة، سياسة تقسيم الأراضي، الحكم

נכון גם לגבי העקורים הפנימיים, שגם אחרי קבלת האזרחות הישראלית לא יכלו לחזור לכפריהם או לקבל פיצוי על הרכוש והבתים שהוחרמו מהם. יתרה מכך, בשנות החמישים והשישים היו שני מקצים של החרבה שיטתית של כפרים פלסטינים בכל הארץ ע"י הצבא ורשות העתיקות, במהלכם הוחרבו עד היסוד עשרות רבות של כפרים שעוד עמדו על תילם.

עקורים פנימיים? סליחה?

כן, עשרות אלפי פלסטינים שעזבו את בתיהם במהלך המלחמה הפכו לפליטים בארצם, תנועתם הוגבלה על ידי המשטר הצבאי והם נשארו חסרי אדמה ורכוש. יש כיום מאות אלפים של עקורים וצאצאיהם שהם אזרחים במדינת ישראל, ונמנעת מהם שיבה לכפרים בהם גרו לפני 48'. לדוגמא, הכפר מעלול שנמצא כשישה ק"מ מהעיר נצרת, התרוקן מתושביו ב-48' בעקבות התקפה צבאית של חטיבת גולני. תושביו של הכפר וצאצאיהם חיים עד היום בנצרת וביפיע הסמוכים, בעוד שאדמות הכפר והריסותיו מתחלקות בין הקרן הקיימת ושטחים צבאיים סגורים של צה"ל. על אף שהעקורים הם אזרחי המדינה, ישראל מסרבת להכיר בזכויותיהם כפי שהיא מכירה בזכויות אזרחיה היהודים.

العسكري وتخصيص الأراضي لل"صندوق القومي اليهودي (المدعو "كيرن كييمت")، والتي غرست فيها العديد من الغابات الكبيرة في البلاد، هي الأدوات التي منعت فيها الدولة من الفلسطينيين الحق في العودة. الأمر نفسه ينطبق على النازحين والمشردين الداخليين، حتى بعد استلام الجنسية الإسرائيلية لم يتمكنوا من العودة إلى قراهم أو الحصول على تعويض عن الممتلكات والبيوت التي صودرت منهم. علاوة على ذلك، في الخمسينات والستينات كانت هناك دورتان من التدمير الممنهج للقرى الفلسطينية في جميع أنحاء البلاد من قبل الجيش وسلطة الآثار الإسرائيلية، وخلالها تم تدمير العشرات من القرى التي كانت لا تزال سليمة.

اللاجئون الداخليون؟ عفوًا؟

نعم، لقد أصبح عشرات الآلاف من الفلسطينيين الذين غادروا منازلهم خلال الحرب للاجئين في بلدهم، حد النظام العسكري من حركتهم وباتوا لا يملكون أرضا أو ممتلكات. هناك اليوم مئات الآلاف من المشردين وذريتهم وهم مواطنون في إسرائيل، وتمنع منهم العودة إلى القرى التي كانوا يعيشون فيها قبل عام 1948. على سبيل المثال، قرية معلول التي تبعد

טוב, אבל אם הם היו מקבלים את הצעת החלוקה של האו"ם כפי שהיישוב היהודי קיבל, כל זה לא היה קורה.

הצעת החלוקה של האו"ם חילקה את הארץ לשתי מדינות: 55 אחוז מהשטח, רוב הארץ הכולל את מישור החוף, הוענק ליהודים שהיוו רק שליש מהאוכלוסיה בארץ: ברובם מהגרים שבאו לא מזמן, לעומת הפלסטינים שהיוו את האוכלוסיה הילידית. האם אתם הייתם מקבלים הצעה כזו אם המצב היה הפוך? וגם אם כן, הנכבה היא עוול אנושי שלא ניתן להצדיקו על ידי נימוקים שמייחסים אחריות למנהיגות זו או אחרת. חשבו על עצמכם: האם יכולה להיות איזושהי החלטה של ממשלת ישראל שבזכותה אפשר יהיה להצדיק מוסרית גירוש והחרמת רכוש של מאות אלפים מאזרחי המדינה על ידי מדינה אחרת? מלבד זאת, יש לזכור שהנכבה מתייחסת גם להחלטה הפוליטית של ממשלת ישראל בעקבות המלחמה להנציח את הפליטות על ידי מניעת השיבה של הפלסטינים. לאחריות הצדדים לפרוץ המלחמה אין כל קשר להחלטה הזו.

نحو ستة كيلومترات من مدينة الناصرة، وأفرغت من سكانها عام 1948 بعد هجمة من لواء غولاني. يعيش سكان القرية وأبنائهم حتى هذا اليوم في الناصرة ويافة الناصرة، بينما أراضي القرية وأطلالها تنقسم ما بين الصندوق القومي اليهودي ومناطق عسكرية مغلقة لجيش الدفاع الإسرائيلي. على الرغم من أن النازحين والمشردين هم من مواطني دولة إسرائيل، ترفض الدولة الاعتراف بحقوقهم كما تعترف بحقوق مواطنيها اليهود.

جيد، ولكن لو أنهم وافقوا على خطة التقسيم للأمم المتحدة كما تقبلتها الجالية اليهودية، لا شيء من هذا كان يمكن أن يحدث.

خطة التقسيم للأمم المتحدة تقسيم البلاد إلى دولتين:، ما يقارب 55 في المائة من الأرض، معظم أنحاء البلاد بما في ذلك السهل الساحلي، تم منحها لليهود الذين شكلوا فقط ثلثًا من السكان في البلاد: معظمهم مهاجرين جاء مؤخرا، بالمقارنة مع الفلسطينيين الذين كانوا السكان الأصليين. هل كنتم لتوافقوا على مثل هذا العرض إذا تم عكس الوضع؟ ولو قلتم نعم، النكبة هي ظلم للإنسان لا يمكن أن تبرره بأسباب تعزى لمسؤولية القيادة أو غيرها فكروا في أنفسكم: هل يمكن أن يكون قرار لحكومة إسرائيل ،والذي يمكن أن يكون له ما يبرره أخلاقيا، ينص على

גם אם המעצמות החליטו לצאת לטובת היהודים ב-47' ולהקצות להם יותר שטח, ההנצחה של הפליטות הפלסטינית היא בעיקר באחריות הפלסטינים. מדוע הפליטים הפלסטינים לא מקבלים את היחס הרגיל שמקבלים פליטים בעולם: סיוע לדור הראשון בהשתלבות במדינה החדשה? למה הוקמה בנפרד אונר"א, סוכנות האו"ם לפליטים פלסטינים שממשיכה לסייע להם גם שלושה דורות אחרי 48'?

משמעות הכרת האו"ם במדינת ישראל הייתה קבלת זכותם של היהודים לשוב ולהתיישב ללא הגבלה בארץ ישראל לאחר אלפיים שנות גלות. מתוך ההבנה שקבלת זכות זו אינה הוגנת כלפי הפלסטינים תושבי הארץ, מתנה אותה החלטה 194 של האו"ם בכיבוד זכותם של פליטי המלחמה הפלסטינים לשוב לארץ בהקדם האפשרי. אל מול 2000 שנות הגלות שלא הפריעו לאו"ם להכיר בארץ ישראל כמקום להגירת יהודים, שלושת הדורות שעברו מאז 48' הם זמן קצר לטאטוא בעיית הפליטים הפלסטינים.

طرد ومصادرة ممتلكات مئات الآلاف من المواطنين من قبل بلد آخر؟ وبصرف النظر عن هذا، علينا أن نأخذ في عين الاعتبار أن النكبة تشير أيضا إلى قرار سياسي من الحكومة الإسرائيلية بعيد الحرب لتخليد اللجوء عن طريق منع عودة الفلسطينيين. لهذا القرار لا علاقة في مسؤولية الأطراف لاندلاع الحرب.

حتى إذا قررت الدول العظمى لصالح اليهود في '47 وإعطاءهم مساحة أكبر، تخليد اللجوء الفلسطيني هو في المقام الأول مسؤوليتهم. لما لا يقبل اللاجئون الفلسطينيون الموقف المعتاد تجاه اللاجئين في العالم: مساعدة أولية للتأقلم في البلد الجديد؟ لماذا تم تأسيس الأونروا بشكل منفصل، المفوضية للاجئين الفلسطينيين التي تساعدهم حتى بعد أن أصبح اللاجئون ثلاثة أجيال بعد 48؟

اعتراف الأمم المتحدة بإسرائيل تعني بأن لليهود حق في العودة والاستيطان في إسرائيل إلى أجل غير مسمى بعد ألفي سنة من المنفى. من منطلق أن الحصول على هذا الحق غير عادل للفلسطينيين الذين يعيشون في البلاد، يشترط القرار الدولي 194 احترام حق اللاجئين الفلسطينيين في العودة إلى الوطن في أقرب وقت ممكن. أمام 2000 سنة من المنفى التي لم تكلف الأمم المتحدة عناءً للاعتراف بإسرائيل كدولة

מה עם 'הנכבה' של היהודים במקומות כמו גוש עציון ושכונות בירושלים?

מבחינת מי שחוו את הטראומה הקשה של עקירה ואובדן בית ושייכות, תחרות של כאב ושל עוול לא רלבנטית. עם זאת, חוסר הפרופורציה בין היעדר זכות השיבה של הפליטים הפלסטינים לזכות השיבה המוקנית ליהודים זועק לשמיים. גוש עציון נבנה מחדש אחרי כיבוש הגדה המערבית ב-67'. משכונות במזרח ירושלים מפונים תושבים פלסטינים לטובת יהודים על סמך מסמכי בעלות על הבתים הקודמים ל-48'. כל יהודי, אפילו אם מעולם לא היה כאן, זכאי מראש לאזרחות ולמענקי קליטה, דבר שנמנע באופן מוחלט מפלסטינים שמשפחותיהם גרו כאן מאות שנים, ושחלקם גרים כאן כעקורים. הכרה בעוולות ההיסטוריות והמתמשכות, מתן פיצויים והשבת רכוש וקרקעות שנגזלו או ננטשו היא זכות ששמורה בישראל רק ליהודים, אבל מגיעה לכל תושבי הארץ הזו. התושבים הפלסטינים של הארץ ב-48', חלקם אזרחי ישראל, וחלקם תושבי השטחים הכבושים ופליטים החיים בתפוצות, לא זכאים אפילו להתחלה של תיקון. תיקון כזה הוא אפשרי גם מבלי יצירת עוול חדש, ולא כפי שנעשה במקרים של גוש עציון ומזרח ירושלים.

الهجرة اليهودية، مرور ثلاثة أجيال منذ 1948 هو زمن قصير لدحر مشكلة اللاجئين الفلسطينيين تحت البساط.

وماذا عن 'النكبة' لليهود في أماكن مثل غوش عتصيون وأحياء القدس؟

من جهة أولئك الذين عانوا من أذى شديد من التشرد وفقدان الوطن والانتماء، المنافسة على الألم والظلم ليست ذات صلة. مع ذلك، فإن عدم التناسب بين عدم وجود حق العودة للاجئين الفلسطينيين ووجود حق العودة لليهود يكاد يصل السماء بصُراخِه. أعيد بناء غوش عتصيون بعد احتلال الضفة الغربية في '67. هنالك أحياء في القدس الشرقية يتم إجلاء السكان الفلسطينيين منها لصالح اليهود على أساس ملكية المنزل ما قبل 48. كل يهودي، حتى لو يكن هنا قط، مؤهل للحصول على الجنسية وتلقي المنح، التي تمنع تماما من الفلسطينيين الذين يعيشون هنا منذ مئات السنين، ويعيش بعضهم هنا مشردين. الاعتراف المظالم التاريخية والجارية، التعويض وإعادة الممتلكات والأراضي المسروقة أو المتروكة، هي حقوق محفوظة فقط لليهود، ولكن يستحقها جميع سكان هذا البلد. الفلسطينيون من سكان البلاد في '48، بعضهم مواطني إسرائيل، وبعضهم سكان الأراضي المحتلة واللاجئين الذين يعيشون في

מה עם זכות השיבה למדינות ערב של היהודים שעזבו שם?

לכל פליט ופליטה הזכות לחזור למולדתם ו/או לקבל פיצוי על אבדן ביתם ורכושם, בלי הבדל מוצא. מזכות זו אמורים ליהנות גם יוצאי המדינות הערביות שהגיעו לארץ, וחלקם אף נהנים ממנה כיום באופן חלקי. יחד עם זאת, הפליטים הפלסטינים כלל אינם אחראים לגורלם של אותם יהודים, ולכן אין להתנות את פתרון בעייתם (הן מבחינת השיבה והן מבחינת הרכוש) בזו של יוצאי מדינות ערב. חשוב לזכור, שמדינת ישראל - שבמקרים רבים עודדה ואף יזמה את הגעת יהודי ארצות ערב לכאן - מעולם לא טרחה לדאוג להם לפיצויים או לסיוע. ההפך, עם הגעתם הם יושבו באזורי הספר ובנגב, כחיץ אנושי למול סכנת שיבתם של הפליטים הפלסטינים, ונוצלו ככוח עבודה זול. בשנים הראשונות שלאחר 48', המדינה ניסתה להצדיק את הפקעת הרכוש של הפליטים הפלסטינים באמצעות הרכוש שאבדו היהודים בארצות ערב, אבל אף אחד לא באמת קנה את הטיעון הזה, כולל מי שניסה לעשות בו שימוש.

الشتات، لا يحق لهم حتى بداية تصحيح. مثل هذا الإصلاح ممكن حتى من دون خلق ظلم جديد، وليس كما جرى الحال في غوش عتصيون والقدس الشرقية.

وماذا عن حق العودة إلى الدول العربية لليهود الذين غادروها؟

لكل لاجئ، ولاجئة الحق في العودة إلى وطنهم و/أو الحصول على تعويض عن فقدان المنازل والممتلكات، بغض النظر عن الأصل. ينبغي أن يستفيد من هذا الحق أيضا الذين أتوا إلى إسرائيل من الدول العربية، وحتى أن البعض يتمتع بهذا الحق في أيامنا جزئيًا. بيد أن اللاجئين الفلسطينيين ليسوا مسؤولين إطلاقًا عن مصير هؤلاء اليهود، ولذلك يجب أن لا نشترط حل المشكلة الفلسطينية (من حيث العودة ومن حيث الممتلكات) بحل مشكلة اليهود من الدول العربية. من الجدير بالذكر أن دولة إسرائيل – التي في كثير من الحالات شجعت وصول اليهود من الأراضي العربية هنا – لم تكلف نفسها عناء الاعتناء بهم للحصول على تعويض أو المساعدة. على العكس من ذلك، لدى وصولهم استقروا في المناطق البعيدة وفي النقب، كواقٍ أو حائط بشري ضد خطر العودة للاجئين الفلسطينيين، واستغلالهم كقوى عاملة رخيصة. بعد 48، وفي السنين الأولى، حاولت الحكومة تبرير مصادرة للاجئين الفلسطينيين من

למה אומרים שהנכבה נמשכת עד היום?

ראשית, כי הנכבה היא מניעת השיבה – וזו נמשכת גם כיום. "תאריך סיום" לזכות השיבה, ואיתו סוף מעמד הפליטות, הוא דבר שייקבע בהסכמים בין שני הצדדים, בהתבסס על אפשרות הבחירה של הפליטים. שנית, כי תהליך הנישול מבתים ומקרקעות נמשך, בכוח צבאי ובכוח ממסדי, בשטחים הכבושים ובתוך מדינת ישראל. דוגמאות עדכניות הן הריסת כפרים וגירוש תושביהם בדרום הר חברון, ההרס המתמשך ותוכניות העקירה של עשרות כפרים בדואים בנגב, ההתנחלויות והפקעת הקרקע במזרח ירושלים, הייהוד המתמשך בעכו ובערים מעורבות אחרות, ועוד ועוד... שלישית, כי תהליך ההסתרה והמחיקה של פלסטין שלפני הנכבה ממשיך, והאוניברסיטה שאנו יושבים בה היא דוגמה חיה לכך. בעוד שברחבי תל אביב ישנם שלטים, כתובות ומוזיאונים מספרים את סיפורי המחתרות היהודיות בתקופת המנדט, הגעתו של נפוליאון ליפו ועיר הנמל הפלישתית מהמאה ה-12 לפנה"ס שנתגלתה ברמת אביב, ההיסטוריה הקרובה של האוניברסיטה מוחבאת ואינה מוזכרת אפילו בשלט. משטחי האספלט וכרי הדשא מסתירים את חורבות הכפר הפלסטיני שייח' מואניס, ממנו נותר רק 'הבית הירוק', שהיה בעבר מועדון הסגל וכיום משמש לאירועים.

خلال الملكية اليهودية التي ضاعت في الدول العربية، ولكن لا أحد حقا صدق هذه حجة، بمن فيهم أولئك الذين حاولوا استخدامها.

لماذا يقولون أن النكبة لا تزال حتى اليوم؟

أولا، أن النكبة هي منع عودة – المنع الذي لا يزال قائما لغاية اليوم. يتم تحديد "تاريخ الانتهاء" حق العودة، ومعه نهاية اللجوء هما أمران يجب أن يتما بالاتفاق بين الطرفين، على أساس إختيار اللاجئين انفسهم. ثانيًا، أن عملية نزع المنازل والأراضي مستمرة، بالقوة العسكرية وبالقوة المؤسسية، في الأراضي المحتلة وداخل إسرائيل. أمثلة حديثة هي تدمير القرى وترحيل السكان في جنوب جبل الخليل، التدمير وبرامج تشريد العشرات من القرى البدوية، مصادرة الأراضي والمستوطنات في القدس الشرقية، عكا وتهويد المدن المختلطة الأخرى الجارية، وغير ذلك أمثلة كثيرة... ثالثا، أن عملية الإخفاء والحذف لهوية فلسطين قبل النكبة مستمرة، ونحن في جامعة هي مثال حيّ على ذلك. بينما في جميع أنحاء تل أبيب هناك دلائل، عناوين ومتاحف تحكي قصص المقاومة اليهودية خلال فترة الانتداب البريطاني، وصول نابليون إلى يافا والمدينة الفلسطينيية الساحلية من القرن الثاني عشر قبل الميلاد في رامات أبيب، التاريخ القريب من الجامعة مخفي ومخبأ ولا يتم ذكره حتى في يافطة واحدة.

למה כל הסיפור הזה בכלל צריך לעניין יהודים?

כי אי אפשר להמשיך לטמון את הראש בחול. כיסוי העבר הפלסטיני הוא גם כיסוי העבר היהודי, והנכבה קיימת בתודעה, במשפט, באזרחות, בפוליטיקה, בערים ובכפרים, בקיבוצים ובמושבים, ובכלל בחיי היום יום בארץ הזו. מדינה בלעדית ליהודים וללא פלסטינים היא אולי חלום של חלק מהיושבים כאן, אבל היא לא מוסרית והגיע הזמן להודות: על אף מאמצי הנישול ארוכי השנים, היא גם לא אפשרית. ברור כבר לכולם שמי שלא רוצה ערבים, כנראה לא צריך לגור במזרח התיכון. בארץ יש היסטוריה של חיים משותפים לצד סכסוכים ומחלוקות, ואפשר לחשוב על הרבה 'נרטיבים' ושמות שונים למקומות זהים. החיים המשותפים מתבססים על כבוד לשונות, אבל עם זאת את התיקון והשיתוף עושים ביחד. במקום לשמר את מה שקרה כאן ב-48', אלימות שהפכה את היהודים לאזרחים סוג א', את הפלסטינים בישראל לאזרחים סוג ב' ואת שאר הפלסטינים ללא אזרחים, אפשר לצאת נגדה באומץ. יחסי אי שוויון מובנים רעים לכל הצדדים, כפי שאדמת המקום הספוגה בדם יודעת לספר - האסון הפלסטיני הוא גם אסון ליהודים.

أسطح الأسفلت والمروج تخفي أنقاض القرية الفلسطينية الشيخ مونس، قرية تبقى منها فقط ال "جرين هاوس"، الذي كان سابقا نادي أعضاء هيئة التدريس وحاليًا هو قاعة اجتماعات.

لماذا على هذه القصة أن تهم اليهود؟

لأنه لا يمكن أن نستمر في دفن رؤوسنا في الرمال. تغطية الماضي الفلسطيني هي أيضًا تغطية للماضي اليهودي، فالنكبة مغروسة في الوعي، في القانون، في التربية المدنية، في السياسة، في المدن والقرى، في كل كيبوتس وموشاف، وإجمالًا في الحياة اليومية في هذه البلاد. دولة حصرية لليهود وبدون فلسطينيين لربما تكون حلم بعض الناس هنا، ولكنه أمر غير أخلاقي وقد حان الوقت لنعترف: على الرغم من الجهود طويلة الأمد من نزع الملكية، هي غير ممكنة. واضح للجميع فعلاً أن كل من لا يريد العرب، ربما لا ينبغي أن يسكن في الشرق الأوسط. لبلادنا تاريخ يحتفي بحياة التعايش جنبًا إلى جنب مع الخلافات والصراعات، ويمكن أن نفكر في العديد من "الروايات" وأسماء مختلفة لنفس الأماكن. التعايش والحياة المشتركة يقومان على أساس احترام الاختلاف، ولكن ومع ذلك، فإن الإصلاح والمشاركة يتم إنجازهما معًا. بدلا من الحفاظ على ما حدث هنا في '48 وتخليده، فإن العنف الذي جعل اليهود مواطنين من الدرجة

אז מה אתם מציעים לעשות? לזרוק את כל היהודים לים ולהחזיר לפה את כל הפליטים?

ממש לא. אנחנו מאמינים שהפתרון צריך להיות מותנה פעמיים: גם צריכה להיות פה הכרה בזכויותיהם של כל הפליטים, וגם לא צריך לפצות על עוול בעוול. בחלק מהמקרים אפשר להציע את הבית המקורי, במקרים אחרים ניתן לפצות בכסף, בחלקת קרקע או בזכויות אזרחיות, ובמקרים אחרים אולי כל מה שיידרש הוא הכרה רשמית באחריות של המדינה לנכבה ובזכות הסמלית של הפליטים לשוב לבתיהם. צריך לזכור שזה אף פעם לא הכל או כלום, והמצב מורכב מכדי למצותו בהינף קולמוס. חשבו על זכות השיבה שיש ליהודים וצאצאיהם במדינות אחרות: דרכון אירופאי, זכויות סוציאליות, הקלה בקבלת אזרחות, פיצויים ושילומים. חשבו על הארץ ומה שיש לה להציע: כפרים נטושים שעומדים בלב יער של הקרן הקיימת, שטחים פתוחים שלא נעשה בהם שימוש, זכויות אזרחיות המוקנות באופן אוטומטי לכל יהודי בעוד שפלסטינים שנולדו כאן לא יכולים אפילו לבוא לבקר. חשבו על העקורים הפנימיים של כפר כמו מעלול וכמה קל ונכון לתקן באופן מיידי את העוול שנעשה להם. חשבו על אוניברסיטת תל אביב ועל מקומות נוספים בארץ,

الأولى، والفلسطينيين في إسرائيل مواطنين من الدرجة الثانية وبقية الفلسطينيين لغير المواطنين، يمكن أن نتحداه بشجاعة. علاقات اللامساواة سيئة لجميع الأطراف، كما أنّ هذه الأرض الدامية يمكن أن تحدثنا – النكبة الفلسطينية هي أيضا كارثة لليهود.

ماذا تقترحون أن نفعل إذن؟ رمي جميع اليهود في البحر وعودة جميع اللاجئين هنا؟

قطعا لا. نحن نعتقد أن الحل يجب أن يكون مشروطًا مرتين: يجب أن يكون هنا اعتراف بحقوق جميع اللاجئين، ولا للتعويض عن الظلم بالظلم. في بعض الحالات، يمكن تقديم البيت الأصلي، وفي حالات أخرى يمكن التعويض بالمال، بقطعة أرض أو بحقوق مدنية، وفي حالات أخرى ربما كل ما سوف يحدث هو اعتراف رسمي بمسؤولية الدولة عن النكبة وحق اللاجئين رمزيًا بالعودة إلى ديارهم. علينا أن نتذكر أنه أبدا ليس الأمر "كل شيء أو لا شيء"، والأوضاع معقدة أكثر من أن نستلخصها بحبر على ورق. فكروا بحق العودة لليهود وذريتهم في بلدان أخرى: جواز سفر أوروبي، الحقوق الاجتماعية، التسهيلات للحصول على الجنسية، التعويض وجبر الضرر. نفكر في بلادنا وما لديها لتقدمه: قرى مهجورة تقع في قلب غابات استولى عليها الصندوق القومي اليهودي، المساحات

שההיסטוריה הקרובה שלהם נמחקת באופן מכוון במקום פעולות זיכרון ושימור הנפוצות בישראל להיסטוריה שכן מעוניינים לזכור. הפתרון צריך להיות החלטה משותפת של בני הארץ הזו, באמצעות כלים משפטיים ושלטוניים שמקובלים על כל הצדדים, אזרחים ולא אזרחים, מקומיים ופליטים, יהודים וערבים. הוא אפשרי, הוא נכון והוא נחוץ, כי -

אין לנו עתיד אחר אלא עתיד משותף!

المفتوحة التي لا يتم استخدامها، الحقوق المدنية الممنوحة تلقائيا لجميع اليهود بينما الفلسطينيون الذين ولدوا هنا لا يمكن حتى أن يأتوا لزيارة. فكروا في المشردين داخليا لقرية كمعلول ومدى سهولة وصحة الإصلاح الفوري للظلم والضرر الذين لحقا بهم. فكروا في جامعة تل أبيب وأماكن أخرى في البلاد، يتم حذف تاريخهم القريب عمدا، عوضًا عن الاستذكار والحفاظ على تاريخها، كما هو الحال لتاريخ آخر، الدولة معنية بتخليده. ينبغي أن يكون الحل قرار مشترك لأبناء هذا البلد من خلال المحطات القانونية والحكومية المتعارف عليها لجميع الأطراف، المواطنين وغير المواطنين، المحليين واللاجئين، اليهود والعرب. هذا ممكن، صحيح وضروري، لأنه —

ليس لدينا مستقبل سوى مستقبل مشترك!

נכתב, נערך, תורגם ועוצב על ידי סטודנטים באוניברסיטת תל אביב לכבוד יום הנכבה, מאי 2013.

كتابة، إعداد، ترجمة وتصميم من طلاب في جامعة تل أبيب في ذكرى يوم النكبة، أيار ٢٠١٣ .

בסיוע עמותת זוכרות

بدعم جمعية ذاكرات

WWW.ZOCHROT.ORG